

ENNUSTE

Vaihtoehtolaskelma: Julkinen velkaantuminen kuriin hallituksen sopeutustoimilla

Suomen talous | 10.06.2015

Hallituksen talouspoliittisen ohjelman vaikutuksia arvioidaan erikseen tässä vaihtoehtolaskelmassa, sillä ohjelma ei ole mukana ennusteessa. Sopeutustoimet vahvistavat toteutuessaan julkista taloutta selvästi. Julkisen velan kasvu suhteessa BKT:hen pysähtyy toimien ansiosta vuonna 2019. Vaikutukset talouskasvuun riippuvat olennaisesti siitä, saadaanko myös kustannuskilpailukykyä parannettua. Sopeutustoimista huolimatta julkisen talouden velka-aste lähtee pidemmällä aikavälillä uudelleen kasvuun.

Hallituksen talouspoliittisen ohjelman vaikutukset

Suomen Pankin kesäkuun 2015 ennusteessa ei ole otettu huomioon uuden hallituksen

talouspoliittisen ohjelman toimia, vaan niiden vaikutuksia on arvioitu erikseen tässä vaihtoehtoisessa laskelmassa. Tulevan talouskehityksen ja julkisen talouden tilanteen kannalta hallitusohjelmassa ovat keskeisiä julkisen talouden säästö- ja veropäätökset. Vaikutukset välittyvät talouteen sekä kysyntä- että tarjontakanavan kautta ja riippuvat keskeisesti myös valituista finanssipolitiikan keinoista, minkä takia vaikutuksia voidaan arvioida kokonaisvaltaisesti parhaiten makromallin avulla.

Mallisimuloinnissa oletetaan julkisen talouden sopeutustoimien kooksi vuoteen 2019 mennessä hallituksen esittämät 4 mrd. euroa, josta noin 0,7 mrd. euroa perustuu tulojen lisäykseen ja 3,3 mrd. euroa menojen leikkauksiin. Menoja supistetaan pääosin sosiaalietuuksista ja -avustuksista, yhteensä lähes 2 mrd. euroa. Kehitysavun, yritystukien ja kulutusmenojen leikkaukset kattavat sopeutuksesta loppuosan, runsaat 1,3 mrd. euroa. Laskelmassa on lisäksi otettu huomioon korjausvelan vähentämiseen vuosina 2016–2018 suunnattu 0,6 mrd. euron panostus, joka rahoitetaan omaisuustuloilla. Hallitusohjelmassa kaavailut noin 1 mrd. euron panostukset hallituksen ns. kärkihankkeisiin on jätetty laskelman ulkopuolelle, koska niiden kohdentumisesta tai rahoituksesta ei ole vielä riittävästi tietoa.

Laskelmassa, jossa oletetaan, että nk. yhteiskuntasopimusta ei synny (laskelma 1), on otettu huomioon hallituksen suunnittelemat ehdolliset veronkorotukset ja menojen leikkaukset vuodesta 2018 eteenpäin. Verotuloja lisääviä toimia on tässä ehdollisessa paketissa vajaat 0,5 mrd. euroa ja menojen leikkauksia lähes 1 mrd. euroa. Ehdolliset sopeutustoimet kohdentuvat indeksileikkausten kautta eläke-etuuksiin sekä laajasti muihin menoihin.

Toisessa laskelmassa (laskelma 2) oletetaan, että yhteiskuntasopimus tai vastaava syntyy, jolloin yksikkötyökustannukset kasvavat vuoteen 2019 mennessä liki 5 % vähemmän kuin ennusteen perusuran mukaisen kehityksen toteutuessa. Hallitus on sitoutunut tukemaan yhteiskuntasopimusta tuloverotusta keventämällä, mikäli solmittu sopimus tuottaa tavoitellut kustannusvaikutukset ja vahvistaa julkista taloutta riittävästi. Tässä laskelmassa on oletettu yhteensä 0,9 mrd. euron tuloveronkevennys vuosina 2018 ja 2019. Laskelmassa 2, jossa palkkakehitys on maltillista, julkinen talous vahvistuu, kun tarvittavat julkiset palvelut voidaan tuottaa pienemmän henkilöstömäärän avulla.

Kasvu hidastuu väliaikaisesti

Laskelmassa 1 bruttokansantuotteen kasvu hidastuu tuntuvasti vuonna 2016 perusennusteeseen verrattuna. Talouskasvu hidastuu edelleen vuosina 2018 ja 2019, kun lisäsopeutustoimet leikkaavat tulonsiirtoja ja julkisia kulutusmenoja.

Julkinen kysyntää supistuu ja yksityisen kulutuksen kasvu hidastuu kun tulonsiirtoihin

kohdistuvat leikkaukset vähentävät kotitalouksien käytettävissä olevia tuloja. Tämä kokonaiskysynnän supistuminen alentaa työllisyyttä suhteessa perusuraan. Kysynnän supistuminen kuitenkin hillitsee jonkin verran keskipalkkojen ja yksikkötyökustannusten nousua. Tämä puolestaan vauhdittaa sekä viennin että yksityisten investointien kasvua. Myös julkisten investointien vilkastuminen kiihtyy kasvupaketin vauhdittamana.

Kaiken kaikkiaan bruttokansantuote on tasoltaan 0,5 prosenttiyksikköä eli noin 1 mrd. euroa pienempi vuonna 2021 kuin perusennusteessa (taulukko).

Laskelmassa 2 bruttokansantuotteen kasvu hidastuu julkisen talouden säästötoimien myötä vuonna 2016, mutta yksikkötyökustannusten asteittainen pieneneminen alkaa vähitellen lisätä kilpailukykyä ja kasvattaa vientiä. Myös yksityiset investoinnit piristyvät selvästi, ja investointiaste palautuu tasolle, jolla se oli vuosina 2010–2011. Keskipalkka kohoaa palkkamaltin johdosta selvästi hitaammin kuin perusurassa, mikä lisää työn kysyntää. Lisäksi veronalennukset ja lisäleikkauksista luopuminen vuonna 2018 lisäävät kuluttajien ostovoimaa. Yksityinen kulutus alkaakin tukea kasvua vähitellen.

Kaiken kaikkiaan bruttokansantuote on määrältään perusennusteeseen verrattuna noin 4,3 % suurempi vuonna 2021. Perusuraa selvästi hitaampi kotimainen inflaatio kuitenkin laskee bruttokansantuotteen arvoa suhteessa perusuraan. BKT:n arvo on vuonna 2021 lähes 3 mrd. euroa pienempi kuin perusuralla.

Laskelmassa 2 sopeutustoimet yhdistettynä kustannuskilpailukyvyn vahvistumiseen yksikkötyökustannusten voimakkaan pienenemisen myötä kiihdyttävät talouskasvua tuntuvasti, kun taas laskelmassa 1 talouskasvu keskimäärin hidastuu.

Julkinen talous vahvistuu

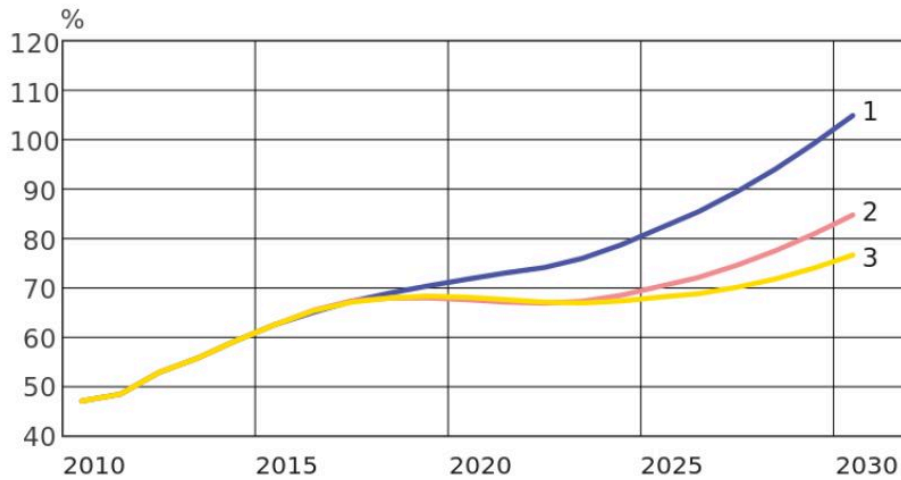
Sopeuttamistoimet vahvistavat julkista taloutta selvästi ennusteen perusuraan verrattuna. Molemmissa laskelmissa julkisen velan kasvu suhteessa BKT:hen pysähtyy vuonna 2019.

Velka-aste lähtee hallitusohjelman toimista huolimatta uudelleen nousuun 2020-luvun puolivälissä, kun terveydenhoito- ja hoivamenojen kasvu kiihtyy.¹ Pidemmällä aikavälillä velka-aste jää laskelmassa 2 pienemmäksi kuin laskelmassa 1. Investointiasteen nousu laskelmassa 2 lisää talouden tuottavuutta ja siten tuotantopotentiaalia, minkä myötä tuottavuuden arvioidaan 2020-luvulla paranevan vuosittain ½ prosenttiyksikköä nopeammin kuin perusurassa eli noin 1½ %. (kuviot 1).

Kuvio 1.

Julkisen talouden velka-aste

1. — Perusura
2. — Sopeutus ilman kilpailukykyä parantavia toimia (laskelma 1)
3. — Sopeutus ja kilpailukykyä parantavat toimet (laskelma 2)

Lähteet: Tilastokeskus ja Suomen Pankin laskelmat.

10.6.2015
eurojatalous.fi

Taulukko 1.

Julkisen talouden sopeutus alkaen 2016 - vaihtoehtolaskelma 1						
Prosenttimuutos edellisvuotisesta		2016	2017	2018	2019	2021 poikkeama tasossa, %
Bruttokansantuote	Ennuste	1,2	1,3	1,5	1,4	
	Vaihtoehto	0,7	1,3	1,3	1,3	
	Erotus	-0,5	0,0	-0,2	-0,1	-0,5
Vienti	Ennuste	3,3	4,0	3,4	3,0	
	Vaihtoehto	3,5	4,3	3,6	3,1	

Julkisen talouden sopeutus alkaen 2016 - vaihtoehtolaskelma 1						
	Erotus	0,3	0,3	0,1	0,1	0,6
Yksityinen kulutus	Ennuste	0,4	0,7	1,2	1,2	
	Vaihtoehto	-0,1	0,7	0,9	1,1	
	Erotus	-0,5	0,0	-0,2	-0,1	-0,4
Yksityisen kulutuksen deflaattori	Ennuste	1,2	1,4	1,6	1,7	
	Vaihtoehto	1,1	1,1	1,8	1,7	
	Erotus	-0,1	-0,2	0,2	0,1	0,0
Yksikkötyökustannukset	Ennuste	0,3	0,8	1,6	1,5	
	Vaihtoehto	0,4	0,6	1,7	1,5	
	Erotus	0,1	-0,2	0,1	0,1	0,0
Tuottavuus työllistä kohden	Ennuste	1,0	0,7	1,0	1,2	
	Vaihtoehto	0,6	0,6	0,6	1,1	
	Erotus	-0,4	-0,1	-0,4	-0,1	-0,9
Julkisen sektorin nettoluotonanto	Ennuste	-3,1	-3	-2,9	-2,9	
	Vaihtoehto	-3	-2,5	-1,5	-1,2	
	Erotus	0,1	0,5	1,3	1,7	1,9
Julkisyhteisöjen velka	Ennuste	65,1	67,3	69,0	70,4	
	Vaihtoehto	65,4	67,4	67,9	68,0	
	Erotus	0,4	0,1	-1	-2,5	-5,9
Lähde: Suomen Pankin laskelmat.						

Taulukko 2.

Julkisen talouden sopeutus alkaen 2016 - vaihtoehtolaskelma 2						
Prosenttimuutos edellisvuotisesta						
		2016	2017	2018	2019	2021 poikkeama tasossa, %
Bruttokansantuote	Ennuste	1,2	1,3	1,5	1,4	
	Vaihtoehto	0,8	1,5	2,5	2,9	
	Erotus	-0,5	0,3	1,0	1,5	4,3
Vienti	Ennuste	3,3	4,0	3,4	3,0	
	Vaihtoehto	3,9	4,9	4,9	4,7	
	Erotus	0,6	1,0	1,5	1,7	5,8
Yksityinen kulutus	Ennuste	0,4	0,7	1,2	1,2	
	Vaihtoehto	0,4	0,9	1,8	2,3	
	Erotus	0,0	0,2	0,7	1,1	4,1
Yksityisen kulutuksen deflaattori	Ennuste	1,2	1,4	1,6	1,7	
	Vaihtoehto	0,6	0,6	0,5	0,1	
	Erotus	-0,4	-0,8	-1,5	-1,7	-5,4
Yksikkötyökustannukset	Ennuste	0,3	0,8	1,6	1,5	
	Vaihtoehto	0,2	0,3	-0,1	-0,6	
	Erotus	-0,1	-0,6	-1,6	-2	-5,8
Tuottavuus työllistä kohden	Ennuste	1,0	0,7	1,0	1,2	
	Vaihtoehto	0,6	1,1	2,1	2,5	
	Erotus	-0,4	0,4	1,0	1,3	4,0

Julkisen sektorin nettoluotonanto	Ennuste	-3,1	-3	-2,9	-2,9	
	Vaihtoehto	-2,7	-2,1	-2	-2	
	Erotus	0,4	0,9	0,9	0,9	1,2
Julkisyhteisöjen velka	Ennuste	65,1	67,3	69,0	70,4	
	Vaihtoehto	65,4	67,1	68,0	68,4	
	Erotus	0,3	-0,2	-1	-2,1	-5,4
Lähde: Suomen Pankin laskelmat.						

Viitteet

1. Pidempää aikaväliä on tarkasteltu julkisen talouden kestävyyslaskelman avulla. ↑